

Українська практика засвідчує той факт, що при дослідженні якості управління особливу увагу необхідно приділити відносинам з інсайдерами у зв'язку з проблемною практикою створення тіньових, так званих «кишенькових банків». Це банки підприємств або приватних осіб, які мають змогу розвиватися порівняно безперешкодно. Вони залучають значний приватний капітал, капітал спільних та малих підприємств, акціонерних товариств, а також кошти державних бюджетних та позабюджетних фондів. Активізація процесу створення таких банківських установ відбувається саме під час кризових явищ в економіці, що породжують страх приватних осіб за свої капітали.

Перелік посилань:

1. Криклій А. С. *Корпоративне управління в банках: міжнародний досвід та процеси становлення в Україні* / А. С. Криклій // *Економіка та держава*. – 2008. – № 1. – С. 13-18.
2. Пушкарь А. И. *Антикризисное управление: модели, стратегии, механизмы* / А. И. Пушкарь, А. Н. Тридед, А. Л. Колос. – Харьков : ООО «Модель Вселенной», 2001. – 452 с.

СПЕЦИФІКА ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ Й ЗВІТНОСТІ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ІНСТИТУТІВ

А.С. Колесніченко

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Зміни у формуванні конкурентного середовища, динамічна інформатизація економіки накладають відчутний відбиток на збереження збалансованості ринкових відносин учасників, зокрема, у сфері надання фінансових послуг та загострюють боротьбу за потенційних клієнтів.

Окремі питання побудови облікового процесу й специфіка відображення господарських операцій у звітності банків, небанківських установ та інших кредитних організацій досліджено в роботах: К. В. Ілляшенка, О. Г. Кореневої, Н. Г. Маслак, Ж.К. Нестеренко, О. Ю. Омельченко, Н. Г. Слав'янської [1-4] та інших науковців і практиків цього сектору ринку.

Стратегічна мета фінансово-кредитної установи полягає у впровадженні сучасних інформаційних технологій і програмних продуктів як передумови підвищення операційного зростання та забезпечення зваженого й стійкого розвитку у довгостроковій перспективі.

Сучасний комерційний банк виконує близько ста взаємопов'язаних операцій і послуг. Широкий спектр послуг, що надаються банками й іншими фінансово-кредитними установами, обумовлює ряд критеріїв, які висуваються до методики облікових й звітних механізмів таких суб'єктів господарювання. Ключовими з них виступають: збереження всіх атрибутів, які характеризують інформацію, для можливості здійснення на цій основі процесу управління; забезпечення співставності й укомплектованості фінансової та іншої звітності з метою надання контролюючим та іншим органам підґрунтя для проведення аналітичних процедур й аудиту тощо.

Фінансово-кредитні установи оперують здебільшого чужим капіталом, тому масштаби кредитування й інвестування коштів банків та інших кредитних інститутів залежать від спроможності кредитної установи залучити вільні фінансові ресурси та використовувати диференційні заходи щодо їх заощадження.

Паралельно з розвитком банківської системи простежується тенденція послаблення залежності активних операцій від пасивних внаслідок розширення практики створення фіктивних депозитів при кредитуванні клієнтів. Так, підґрунтям для виникнення пасивних операцій стають активні. Однак цей процес має визначені недоліки, обумовлені, головним чином, структурною складовою операцій комерційних банків, їх ліквідністю, станом господарської кон'юнктури, фазою економічного циклу тощо. Порівняно з іншими об'єктами підприємницької діяльності, власний капітал комерційного банку має незначну питому вагу в сукупному капіталі. Його цільове призначення полягає у страхуванні інтересів вкладників.

Розмаїття об'єктів обліку вимагає відповідного забезпечення облікового механізму їх обробки та застосування комплексу звітних операцій щодо представлення для задоволення інтересів широкого кола користувачів. Інтеграція України у світове співтовариство визначає глибинні структурні зміни в економіці, а також обумовлює необхідність реформування системи обліку та звітності, що має включати перехід на норми й стандарти МСБО й МСФО [5].

Найбільш поширеною є практика формування звітності за міжнародними стандартами за двома напрямками: трансформації існуючої звітності та синхронізації моделей ведення внутрішнього й міжнародного бухгалтерського обліку. Так, вітчизняні банки складають переважну частку звітів на основі положень МСФЗ методом трансформації за рахунок створення проміжних таблиць і

перенесення до їх складу інформації з оборотно-сальдової відомості та деталізованого звіту про фінансові результати за встановленими алгоритмами [1-2].

Таким чином, багатоаспектна діяльність фінансово-кредитних інститутів вимагає комплексного підходу до побудови облікової системи й процесу складання звітності. Це сприятиме створенню конкурентного бізнес-середовища для нагромадження й ефективного використання фінансових ресурсів на регіональному та макрорівні.

Перелік посилань:

1. Ілляшенко К. В. Особливості складання банківської звітності в умовах трансформації економіки [Текст] / К. В. Ілляшенко // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. – Вип. 7 (25). – Ч. 4. – 2010. – С. 45-50.
2. Нестеренко Ж. К. Фінансова звітність банків: порядок складання та необхідність узгодження з МСФЗ [Текст] / Ж. К. Нестеренко // Економічний простір. – 2010. – № 35. – С. 232-246.
3. Облік у банках [Текст] : підручник / О. Г. Коренева, Н. Г. Маслак, Н. Г. Слав'янська, Т. Г. Савченко. – Суми : Університетська книга, 2012. – 668 с.
4. Омельченко О. Ю. Аспекти гармонізації бухгалтерського та податкового обліку в банках України [Текст] / О. Ю. Омельченко // Вісник Донецького університету економіки та права. – 2012. – № 2. – С. 95-100.
5. Трохименко Т. Інформаційне навантаження фінансової звітності комерційних банків [Текст] / Т. Трохименко // Вісник НБУ. – 2010. – № 10. – С. 56-58.

WEWNĘTRZNE METODY ZABEZPIECZANIA SIĘ PRZED RYZYKIEM WALUTOWYM W PRZEDSIĘBIORSTWACH MIĘDZYNARODOWYCH

V. Ksendzук, dr

Żytomierski Państwowy Uniwersytet Technologiczny

Ryzyko walutowe związane jest z nieustanną fluktuacją kursów waluty krajowej w odniesieniu do walut obcych. Nie wszystkie przedsiębiorstwa prowadzące transakcje zagraniczne decydują się na zabezpieczenie swoich pozycji walutowych z powodu, że proces ten jest drogi i nie zawsze możliwy. Istnieją proste, łatwo dostępne i niedrogie metody zabezpieczania się przed ryzykiem walutowym. Metodami takimi są wewnętrzne metody zarządzania ryzykiem walutowym, które mogą być stosowane przy niewysokim ryzyku i nie wymagają zaangażowania innych jednostek gospodarczych i zewnętrznych instrumentów zabezpieczania ryzyka. Wymagają one skutecznego działania systemu zarządzania ryzykiem walutowym w synergetycznym związku z poszczególnymi działaniami (handlowym oraz finansowym).

Unikanie i akceptacja ryzyka walutowego są charakteryzowane jako negatywne metody zarządzania ryzykiem, ponieważ przedsiębiorstwo nie podejmuje decyzji i hamuje rozwój systemu zarządzania ryzykiem. Działania takie mogą być stosowane w sytuacjach, kiedy poziom ryzyka walutowego jest bardzo mały albo nie ma ryzyka zmiany kursu walutowego. Chociaż wypadki takie zdarzają się rzadko i najczęściej jest tak, że koniecznym jest stosowanie innych wewnętrznych metod zarządzania ryzykiem walutowym. W razie akceptacji ryzyka walutowego przedsiębiorstwo powinno ustalić ewentualne rozmiary strat, które są dopuszczalne.

Jedną z metod ograniczania ryzyka walutowego jest przeniesienie ryzyka walutowego, która realizuje się jako wpisywanie porozumień w umowie handlowej zawartej pomiędzy kontrahentami transakcji zagranicznej. Stosowanie wśród przedsiębiorstw międzynarodowych klauzuli waluty trzeciej jest poszerzonym zjawiskiem i z reguły tą walutą są euro lub dolar. Sytuacja taka jest najbardziej optymalna dla podmiotów gospodarczych, ponieważ na przykład w Polsce przedsiębiorstwo może wystawiać faktury w walucie obcej zarówno zagranicznym, jak i krajowym kontrahentom. W związku z tym, transakcje zagraniczne i krajowe są prowadzone w euro oraz w takich warunkach niweluje się ryzyko walutowe.

Fakturowanie w walucie krajowej polega na tym, że przedsiębiorstwo przenosi ryzyko walutowe na kontrahenta w transakcji zagranicznej. Faktury eksportowe wystawione w walucie krajowej eksportera przenoszą ryzyko na importera, natomiast faktury importowe wystawione w walucie krajowej importera przenoszą ryzyko na eksportera. Przedsiębiorstwo ma należności lub zobowiązania wyrażone w walucie krajowej przenosi swoje ryzyko walutowe na kontrahenta i nie ponosi bezpośrednich skutków zmiany kursów walutowych.

Jedną z wad tej metody jest to, że przedsiębiorstwo o małych rozmiarach nie może narzucać swoich warunków w transakcji zagranicznej z partnerem o większym doświadczeniu i udziale na rynku międzynarodowym.

Dywersyfikacja ryzyka walutowego polega na rozłożeniu go na kilka walut. Wykorzystanie różnych walut jest korzystne dla obu stron transakcji zagranicznej, ponieważ prawdopodobieństwo, że wszystkie waluty będą w tym samym czasie podlegać aprecjacji albo deprecjacji, jest niewielkie.